

Як голосує діаспора?

Понад сто років тому перша українська газета в Сполучених Штатах «Свобода» допитувалась у своїй редакційній статті, за кого голосуватимуть «русини» на чергових президентських виборах у США. Питання було зовсім не риторичне, оскільки особливих переваг між республіканцями та демократами перші представники української діаспори на той час не мали. Сьогодні, незважаючи на міцно вкорінений у ХХ столітті стереотип, що українські американці голосують за республіканців, багато нащадків і тих перших переселенців, і наступних хвиль еміграції готові продемонструвати, що це не зовсім так

■ **Альона ГЕТЬМАНЧУК**

Голоси українських американців за Республіканську партію США – це були, передусім, голоси проти комуністичного режиму і проти Росії, яка цей режим уособлювала. Діаспорі неабияк імпонувало те, що президенти-республіканці, на відміну від опонентів з Демократичної, ніколи особливо не церемонились з Москвою. І ще більш лестило те, що деякі республіканські президенти, як-то Ейзенхауер, Ніксон та Рейган (про що не оминув нагадати «Главреду» директор нью-йоркського Центру українсько-американських відносин (CUSUR) Володимир Зарицький), допускали можливість виникнення незалежної України. «Республіканці набагато більше підтримували ідею

вільної України. Українці, які приїжджали в Америку й були налаштовані проти Радянського Союзу, хотіли голосувати за ту партію, яка розуміла загрозу з Москви», – пояснює президент українсько-американської асоціації «The Washington Group» Ігор Котлярчук.

Українці, які симпатизують республіканцям, мають у своєму активі достатньо, на їхній погляд, доказів, що президенти від цієї політичної сили – однозначне благо для України. Хтось, занурюючись в історію, згадує, що впродовж двадцятих років минулого століття жоден президент-республіканець – чи то Воррен Хардінг, чи Кельвін Кулідж, чи Херберт Хувер – не бажав визнати Радянський Союз. Хтось не забуває нагадати, що саме республіканець Рейган «виснажив імперію зла» шаленою гонкою озброєнь, у результаті чого останній розпався, а Україна стала незалежною. Натомість, президент-демократ Вудро Вільсон закликав нації до самовизначення, що, у свою чергу, спровокувало окупацію Галичини з боку Польщі. А після закінчення Другої світової війни інший демократ Франклін Делано Рузвельт «продав» Східну Європу Сталіну.

Проте, коли симпатиками республіканців дорікають прихильникам демократів «історичною амнезією», вони чомусь забувають про загальновідомий «чикен спіч» республіканця Джорджа Буша-старшого в Києві на захист дихаючого на ладан Радянського Союзу, який би запросто міг переплюнути найпопулярніші жести уваги до «імперії зла» з боку багатьох президентів-

демократів. Чи про більш ніж критичного на адресу «комуністичного монстра» президента-демократа Гаррі Трумена. Чи про те, що навіть, незважаючи на визнання демократом Рузвельтом Радянського Союзу, чимало американських українців голосували за нього, бо в часи великої депресії минулого століття вбачали в ньому порятунок від спровокованої республіканцями економічної кризи.

Однак, навіть відверті та потаємні прихильники Республіканської партії визнають: після розпаду Радянського Союзу – відповідно, зникнення головної загрози для виникнення незалежної України – стереотип про українців, які обов'язково голосують за республіканців, по троху почав руйнуватись. Частково цьому процесу посприяло те, що багато представників діаспори після здобуття Україною незалежності стали більш аполітичними. А частково... президентство демократа Білла Клінтона, яке з обранням у 2000 році на головний пост у країні Джорджа Буша-молодшого, почало здаватись для чималої кількості американців українського походження «золотим періодом» у відносинах між Сполученими Штатами та Україною. Постійні загравання з «молодим і перспективним» російським президентом Путіним, які практикувала перша адміністрація Буша-молодшого, ніяк не вписувались в уявлення українських американців про те, як має будуватись стратегічний діалог між Києвом та Вашингтоном. Отож недаремно під час минулих перегонів у 2004 році чимало діаспорян воліли віддати голос за демократа Джона Керрі, аргументуючи свій вибір, поміж іншого, і фактичним зведенням нанівещь відносин між Києвом та Вашингтоном під час першого терміну перебування Джорджа Буша у Білому домі.

І хто з них міг тоді подумати, що перша «чотирічка» Буша й друга виявляться двома протилежними історіями для України. Креативні ідеї республіканської адміністрації часів Кучми на кшталт французького алфавіту на саміті НАТО в Празі різко дисонували з тими щедрими дарами, які до останнього продовжувала класти на вівтар «молодої демократії» друга адміністрація Буша в часи президентства Віктора Ющенка. Статус країни з ринковою економікою? Будь ласка. Відміна поправки Джексона-Веніка? Нема питань. Підтримка в НАТО? До ваших послуг. Такий подвійний підхід до України з боку однієї й тієї ж республіканської адміністрації є більш ніж показовим: злету й падіння в українсько-американських відносинах можуть залежати не лише від того, хто при владі в Білому домі, але й від того, хто керує Україною.

Нові акценти в електоральних симпатіях багато в чому зумовлені й тим, що нове покоління українських американців свій вибір робить, відштовхуючись вже не так від того, що новий президент США може зробити для України, як від того, що він може дати для Америки. «Ми насамперед американці», – доводилось чути від одного поважного представника діаспори. Макс Пизюр, економіст з Нью-Йорка й ініціатор

Рейгану американські українці завдячують тим, що «розвалив» Радянський Союз

МакКейн добре знається на Україні з часів Кучми

нешодавно створеної в США групи «Українці за Обаму», говорить натомість про існування двох паралельних підходів: мовляв, одні представники діаспори орієнтуються на того кандидата, який може бути кращим для України, а інші на того, який, на їхній погляд, буде кращим для Сполучених Штатів.

Тим не менше, сумно констатує Пизюр, «як у п'ятдесятих роках батьки голосували за Ейзенхауера, так їхні діти й до сьогодні продовжують голосувати за республіканців». «Чесно кажучи, виглядає дуже прикро й незрозуміло те, як багато розумних, освічених українських американців продовжують підтримувати політику Джорджа Буша, відмовляючись визнати шкоду, яку він завдав Америці», – щиро дивується представник нового покоління української діаспори в США, документаліст з

Після президента-демократа Клінтона, деякі представники діаспори стали менш відданими республіканцями

Петро РОНДЯК,
американський громадянин, гендиректор автомобільної компанії (Київ)

Чи можна говорити про те, що на нинішніх виборах тенденція, коли американські українці голосують за демократів, не буде зберігатись? Тобто багато з них голосуватимуть за демократів?

Так, це є гарне питання. Судячи з моїх розмов в Америці, американці українського походження, які традиційно голосували за республіканців, цього разу зважуватимуть, чи не змінити свої переконання.

За кого голосуватимете особисто ви й кому віддаватимуть голоси ваші рідні та знайомі американці українського походження?

Я вірю у фундаментальний американський принцип, що мій вибір на виборах є моєю приватною справою. Але можу сказати, що в колі моїх близьких та друзів голоси розподіляться приблизно навіпіл.

Чи можна говорити про те, що люди старшого віку віддаватимуть свої голоси переважно за МакКейна, а молодшого – за Обаму?

Так, у моєму колі так і відбувається.

Чим політика президента Обами щодо України може відрізнятись від політики президента Буша?

Обама розуміє й ставить собі за мету відродити Америку як світового лідера.

Обираючи того чи іншого кандидата, чи думаете ви над тим, що він зможе зробити для України, чи важливо лише те, що він зробить для Америки?

Як частина української діаспори в Америці я, а також мої близькі та друзі у будь-якому разі зважуємо, що буде найкращим для України.

Такі рекламні проспекти напередодні з'явилися в діаспорній пресі

Нью-Йорка й прихильник Обами Дем'ян Колодій. І як доказ лояльності української діаспори до Республіканської партії він згадує наступну ситуацію: «Мій документальний фільм про Помаранчеву революцію починається з протестів, що відбувались під час Республіканського національного з'їзду в Нью-Йорку в 2004 році, оскільки перемога Буша була однією із причин, чому я поїхав спостерігати за президентськими виборами в Україну. Незважаючи на захопливу підтримку Помаранчевої революції серед українських американців, було багато тих, хто радив мені прибрати епізод про республіканців, інакше вони не підтримають цей фільм».

Хоча, якщо продивитись рекламні проспекти в діаспорній пресі, на яких фігурує перелік українців, які підтримують Обаму (група «Американські українці за Обаму») та МакКейна (група «Американські українці за МакКейна»), то може скластись враження, що перших в Америці навіть більше. Цікаво також, що якщо прихильники МакКейна аргументують свій вибір коротким «Людина віри. Безперечний лідер. Відданий друг. Джон МакКейн – наш президент» (див. фото), то симпатии Обами своє електоральне вподобання пояснюють більш детально. Зокрема, там фігурують такі пункти: Барак Обама та Джо Байден мають план відновлення економіки; вони віддані незалежності України, її територіальній цілісності та членству в НАТО; вони триматимуть Росію під контролем, Східно-Європейські країни вільними, а США – у безпеці; відновлять відносини з нашими союзниками й поновлять лідерську позицію Америки в світі.

Загалом, як і в цілому по Сполучених Штатах, Обаму підтримують, передусім, представники молодшого покоління й люди середнього віку. Ті, які асоціюють Республіканську партію США швидше з невдалим, на їхній погляд, восьмирічним правлінням Джорджа Буша-молодшого, ніж з агресивною риторикою Рейгана щодо Радянського Союзу чи заявами Ейзенхауера про

Перший і другий терміни Буша-молодшого щодо України – дві різні історії

вільну Україну. Крім того, за словами одного з наших співрозмовників, американські українці завжди були досить впертими: «Це допомогло їм врятувати українську культуру та традиції в складні часи, але це також заважає їм бути гнучкими в часи, які вимагають змін». А ще – про це в діаспорних колах прийнято говорити пошепки – Обама відлякує багатьох старших українських американців своїм кольором шкіри. Чи не тому деякі з них загадково зазначали у розмові з «Главредом»: «Багато людей говорять одне, а коли прийдуть в кабінку, то голосуватимуть інакше?».

Прихильники МакКейна вважають, що саме він є тим кандидатом, за якого Україна не буде страждати від недостатньої уваги Сполучених Штатів. Прихильники Обами твердо переконані, що кращим для України президентом буде якраз їхній обранець. Володимир Зарицький, котрий називає МакКейна «дуже великим приятелем України», не оминув можливості згадати, як ще в 2004 році нинішній кандидат від Республіканської партії США на круглому столі, ініційованому нашим співрозмовником, доводив, що Україна має стати дуже важливим «геополітичним пунктом для Америки», й закликав Штати всіма силами боронити її суверенітет. «Мені дуже імпонувало й те, як під час теледебатів МакКейн говорив про трагедію, що зараз відбувається між Тимошенко та Ющенком. Скільки ви знаєте політиків в Америці, які так добре ознайомлені з ситуацією в іншій країні?» – допитується Зарицький. Ігор Котлярчук дотримується схожої думки: «Він військова людина, яка дуже довго перебуває в політиці й чудово розуміє як ситуацію в Україні, так і міжна-

І Обама, і МакКейн, схоже, враховують український фактор

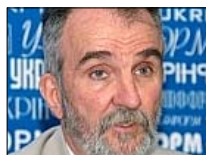

Макс ПИЗЮР,
економіст, ініціатор групи «Українці за Обаму»

Ті американці українського походження, які підтримують демократів, почуваються в діаспорі як меншість. Є, звісно, й такі, хто раніше віддавав свій голос за республіканців, а тепер кажуть, що голосуватимуть за демократів, але, на мою думку, їх не більше 10%.

Чим політика президента Обами щодо України може відрізнитись від політики президента Буша?

Відрізнитиметься не тільки щодо України. Обама – це людина, яка не буде з ходу вдаватись до максимальних методів у тих чи інших питаннях, як це робив Буш. Не буде поводитись як ковбой. Загалом, президент Обама підтримуватиме незалежну та демократичну Україну.

Володимир ЗАРИЦЬКИЙ,
директор Центру українсько-американських відносин (CUSUR)

За кого голосуватимете особисто ви й кому віддаватимуть голоси ваші рідні та знайомі американці українського походження?

І Обама, і МакКейн стоять на сторожі українського суверенітету і обидва підтримують членство України в НАТО, тому обирати буде важко. Як я оберу – це моя приватна справа. Мені дуже імпувало те, як під час теледебатів МакКейн говорив про трагедію, яка зараз відбувається між Тимошенко та Ющенком. Скільки ви знаєте політиків в Америці, які так добре ознайомлені з ситуацією в іншій країні? МакКейн бачить Україну на тому ж рівні, як Францію, Німеччину чи Росію. Він знає всіх ключових гравців, і це дуже важливо

Дем'ян КОЛОДІЙ,
автор документального фільму «Помаранчеві хроніки»

Чи погоджуєшся ти з думкою, що на нинішніх виборах багато американських українців голосуватимуть і за демократів?

Ні, більшість українців продовжуватимуть голосувати за республіканців. Деякі навіть кажуть, що МакКейн занадто ліберальний для них!

Чи можна говорити про те, що люди старшого віку віддаватимуть свої голоси за МакКейна, а молодшого – за Обаму?

Загалом так, це правда. Але є також українці середнього віку з прогресивним мисленням, які також голосуватимуть за Обаму. Нещодавно була створена група «Українці за Обаму». У списку прихильників кандидата від демократів, опублікованому у вигляді реклами в діаспорній газеті Ukrainian Weekly, фігурує вся моя сім'я. Таке дуже рідко трапляється в українській діаспорі. Я думаю, що треба мати трохи відваги, аби оголосити, що ти голосуватимеш за демократа, оскільки в українській громаді в США більшість віддана республіканцям, отож інший вибір може спричинити деякі тертя.

родну ситуацію загалом». «Моя особиста думка є такою, що Обама може бути більш корисним для України. Я вважаю, що МакКейн більше налаштований на конфлікт з Росією», – натомість стверджує Петро Рондяк, американський громадянин українського походження, який чимало років мешкає у Києві та наразі є гендиректором відомої автомобільної компанії.

Інше питання, яке автоматично виникає у зв'язку з голосами діаспори, чи є вони критичні для того чи іншого кандидата в президенти. Адже якщо співставити мільйон-півтора (за різними даними) етнічних українців і тристамільйонне населення Сполучених Штатів, то висновок напрошується зовсім не на користь наших заокеанських побратимів. Проте є один нюанс. Багато українців проживає саме в тих «проблемних» штатах Америки, які здатні вирішувати долю виборів, коли розрив між кандидатами досить вузький. Так було, скажімо, під час останніх двох виборів у 2000-му та 2004 роках.

Під час нинішнього двобою МакКейн–Обама голоси українців особливо цінуватимуться в таких штатах, як Огайо, Пенсільванія та Флорида, – якраз там, де українців з правом голосу мешкає по 25–30 тис. осіб. Отже, резюмує Макс Пизюр, вони можуть мати поважний вплив на результат. Володимир Зарицький ще більш однозначний: «Українська громада може вирішити, хто буде наступним президентом Америки». Обама та МакКейн український фактор враховують: інакше навряд чи б вдавались до постійних запевнень – то з приводу однозначної підтримки ПДЧ в НАТО, то щодо Голодомору. Діаспорі залишається лише вирішити, хто з них робить це переконливіше. ▀